

İstanbul'un işgal yıllarında Bediüzzaman'ın hizmetleri

Van ilindeki Horhor Medresesinde talebe okutmakta iken patlak veren 1. Cihan Savaşı'nda, Bediüzzaman Talebeleriyle birlikte beş bin kişilik bir milis alayının kumandanı olarak harbe iştirak eder. Savaştan önce başladığı İşârâtü'l-İ'câz adındaki tefsirin birinci cildini cephede savaşırken tamamlar.

Muhtelif cephelerde çok büyük yararlılıklar gösteren Bediüzzaman, nihayet 19 Şubat 1916 tarihinde Kazak askerlerine esir düşer ve Rusya'nın Sibiryâ mevkiiindeki Kosturma şehrine gönderilir. 1917 Bolşevik İhtilâlindeki kargaşadan istifade ederek firar eder ve Berlin, Varşova, Sofya üzerinden İstanbul'a gelir. Tarih 25 Haziran 1918'dir. Böylece esaret müddeti 2 yıl 4 ay 4 gün içinde tamamlanmıştır.

13 Ağustos 1918 tarihinde de Ordu-yu Hümayun'un adayı olarak tavsiye üzerine Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiyeye âzâ tayin edilir. Osmanlı diyaneti olan Meşihatın akademik bir kurulu olan bu müessesede, aktif bir dâvâ adamı olan Bediüzzaman hiç boş durmadı. Önce, o zamanki genel kurmay başkanı olan Enver Paşanın katkılarıyla İşârâtü'l-İ'câz eserini bastırıp bütün müftülöklere dağıtılmasını temin etti. Üç dört tanesi Türkçe, diğerleri Arapça telif edilen Mesnevî-i Nuriye adındaki eserini bastırıp meccânen millete dağıttırdı. Aldığı maaşın büyük bölümünü bu işe harcadı. Dört sene üç ay vazifesi bu kurulda devam etti. 1922 Mart ayında, rahatsızlığından dolayı iki sene izinli sayılmıştır. Zaten aynı sene içinde âzâ olduğu kurul da kapanmıştır.

Mütareke yıllarında dışarıdan gemilerle getirilen alkollü içkilerle ahlâken çökertilmek istenen cemiyeti korumak amacıyla, 5 Mart 1920 tarihinde o zamanki adıyla Hilâl-i Ahdar Cemiyeti kuruldu. İçkiyle mücadele maksadıyla kurulan bu Yeşilay Cemiyetinin kurucuları arasında, her hayırlı işte vazife alan veya destek veren Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerini de görüyoruz.

Osmanlı Devletinin payitahtı olan İstanbul, fethinden 467 yıl sonra tekrar Frenklerin eline geçti. Çünkü, 16 Mart 1920'de İstanbul İngilizler tarafından fiilen işgâl edildi. İstanbul Boğazının bütün toprakları tahrip edildi. El altından "İngiliz Muhipler Cemiyeti" kurduruldu. İstanbul âlimlerinin yarıdan fazlası bu cemiyete kaydoldu. Şeyhülislâm Dürriyâde Abdullah Efendi fahri başkanlığını üstlendi. İngilizlerin Mandasına ve himayesine sığınmak fikri yaygınlaştırıldı. Anadolu'daki Kurtuluş Savaşını başlatanlara isyancılar diye silâh zoruyla fetvâ verdirildi.

İşte, böyle bir atmosferde Bediüzzaman, İngilizlerin bütün plânlarını deşifre eden ve bozan Hutuvât-ı Sitte adında bir broşür neşretti. Binlerce nüshasını İstanbul'un her tarafına dağıttırdı. Bu sefer âlimler, İngilizlerin aleyhine geçti. İngiliz işgal kumandanı, broşürü görünce "Bu eser sahibi hayatta olduğu sürece biz maksadımıza ulaşamayız. Görüldüğü yerde vurulsun" emri verdi. Kefeni boynunda dolaşan Bediüzzaman, bu tehditlere beş para değer vermedi. Gazete lisaniyla İngilizlere ağır darbeler vurdu. Anglikan Kilisesinin mağrurâne sorduğu altı suâl, altı yüz kelime ile cevap istemesine mukabil, gazete diliyle bir tükürükle cevap verdi. "Tükürün o ehl-i zulmün o merhametsiz yüzüne!" diyerek haykırdı.

Meşihat'ın, Anadolu'daki Kurtuluş Savaşını başlatanlar için verdiği "İsyancılar" fetvâsının geçersiz olduğunu söyleyerek, karşı fetvâ verdi ve Kurtuluş Savaşını destekledi. Mondros Mütarekesiyle başlayan süreçte, Bediüzzaman çok aktif hizmetleriyle İstanbul'un Frenklerden kurtulmasında mühim rol oynadı. Sonunda, İngilizler pııyı pırtıyı toplayıp def olup gitmek zorunda kaldılar.

Ankara hükümeti tarafından "Böyle kahraman bir hoca bize lâzımdır" diyerek, bizzat Mustafa Kemal tarafından şifreli telgrafla dâvet edildi. Ama o "Ben tehlikeli yerde cihad etmek istiyorum. Siper arkasında mücâhede etmek hoşuma gitmiyor. Anadolu'dan ziyade burayı daha tehlikeli görüyorum" deyip dâveti kabul etmedi. Ancak araya dostu eski Van valisi Tahsin Beyin girmesiyle nihayet Ankara'ya geldi. Tarih 3 Temmuz 1922 idi. 9 Kasım 1922 tarihinde de, Bitlis mebusu Arif Beyin yazılı teklifi üzerine, kendisine resmen "Hoş geldin!" merasimi yapıldı. Ayakta alkışlanarak meclis kürsüsüne çıktı ve ordunun zaferi için duâ etti. Fakat, Ankara'da umduğunu bulamadı. Mebusların namaza soğuk olmalarına ve bir kısmının içki içmesine üzümlere on maddelik bir beyannâmeyle onları namaza dâvet etti. Namaz kılanlar çoğaldı. Bunun üzerine Ankara reisleriyle ciddî tartışması oldu. Fikren uyuşamayacağını görünce, bütün ısrarlara rağmen Ankara'yı terk etti ve Van iline yerleşti. Ancak kaderin garip bir cilvesi olarak muhtelif illerde sürgün hayatı yaşadı. Bu arada, hem Anadolu'nun hem İstanbul'un mânevî fethi için Risâle-i Nur Külliyyatını telif etti. Çünkü o, âhırzaman müceddidiydi ve İslâm dinini tahrip edecek olan dehşetli şahısların tahribini tamir ile vazifeliydi.

Bu büyük İslâm âliminin vefatından sonra da, onun nurânî cemaati bu tamir vazifesini devam ettirmekle mükellefti. Mânevî fetih ve mânevî cihadın özü buydu. "Yüzer milyon kahraman başlar fedâ oldukları kudsî bir hakikate başımız dahi fedâ olsun" diyen başta İstanbul olarak Anadolu'nun iman fedâileri de bunun farkındaydı. Onlara ne mutlu...

30.01.2010